

Roskilde
BIBLIOTEKERNE

LollandBibliotekerne
bibliotek & borgerservice

Nota

KULTUR
MINISTERIET
SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Vilde Væsner og Sære Steder

- nye veje til at inspirere til og igangsætte læselyst

Vilde Væsner og sære steder - nye veje til at inspirere og igangsætte læselyst

Denne manual er skrevet som inspiration til, at andre biblioteker kan gøre brug af vores erfaringer fra projektet Vilde Væsner og Sære Steder.

Projektet blev afviklet i perioden 1. januar 2021 til 30. november 2022 og var støttet af Slots- og Kulturstyrelsen.

Projektet blev udviklet af Roskilde Bibliotekerne, Nota og LollandBibliotekerne. Det blev skabt sammen med de fire deltagende kunstnere, forfatter Benni Bødker, fortæller Kasper Sørensen, forfatter og tegner Jan Kjær og billedkunstner Maria Lau Krogh.

OM PROJEKTET

Formålet med projektet *Vilde Væsner og Sære Steder* var at finde nye veje til at inspirere til og igangsætte læselyst. Målgruppen var børn fra 9 år og deres voksne.

Projektets vision var at skabe læselyst på tværs af litterære fagligheder, give deltagerne følelsen af at være en del af noget stort og give en uforglemmelig oplevelse.

Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje

CODE TIPS

Vi har her samlet nogle gode tips – læs mere i resten af manualen.

SAMARBEJDE MED KUNSTNERE

Sørg for at så mange informationer og datoer som muligt er lagt fast fra starten. Det gør det nemmere at navigere i et stort projekt.

Ide: opret et digitalt forum til kunstnerne, hvor de løbende kan dele erfaringer.

PRODUKTER

Lav en udstilling af deltageres produkter. Det kan være i lille eller stor skala, enten på skolen eller på biblioteket.

Sørg for at skrive hvilke klasser, der har lavet hvilke produkter / kontaktoplysninger på privatpersoner, så det er nemmere at få dem tilbage til rette ejerskab.

UDSTILLINGEN

Afvikl workshops i forbindelse med udstillingen. Deltagerne får dermed mulighed for at genbesøge emnet, men på en ny måde.

Klargør en lille tegnestation i udstillingen, på den måde kan nye deltagere også medvirke i udstillingen.

Få deltagende børn til at agere børneværter og fortælle om udstillingen og væsnerne enten til ferniseringen eller til andre besøgende.

MARKEDSFØRING

Det fungerede godt med at afvikle skoleworkshops før de åbne workshops. Deltagerne i skoleworkshopene havde dermed mulighed for at opleve flere kunstnere og være med til at markedsføre kommende workshops og udstillingen over for venner og familie.

METODEN

Projektgruppen ønskede at undersøge, hvordan en legende tilgang til det litterære kan give plads til den enkelte deltagers æstetiske oplevelse og udtryk. Projektet stillede skarpt på lokale sagn og myter for derigennem at skabe nysgerrighed og lyst til at opsøge flere fortællinger i alle slags former og medier.

Gennem de kunstneriske workshops fik deltagerne redskaber til at være med- og nyskabende.

AKTIVITETER

Overordnet blev der afholdt kreative workshops med de fire kunstnere: en kunstner pr. klasse / pr. åbent arrangement. Som del af workshoppen skabte deltagerne et produkt.

De forskellige produkter blev samlet til to store udstillinger, én i Roskilde og én på Lolland.

I forbindelse med udstillingerne har projektgruppen både afholdt workshops og haft åbent for offentligheden.

BENNI BØDKER

Forfatter Benni Bødker afholdt skriveworkshops, hvor han gav deltagerne redskaber til at skabe karakterer og miljøer.

Benni Bødker indledte med et lille oplæg, hvor han gav eksempler på, hvordan man som skribent kan lade sig inspirere af mystiske hændelser, der er sket i virkeligheden. Han tog udgangspunkt i sit eget forfatter-skab og viste deltagerne den store stak af bøger, han har skrevet. Han fortalte om, hvordan han opbygger en historie.

Afholder man skriveworkshops, skal man være bevidst om, at man ikke nødvendigvis kan nå at blive færdig med en hel tekst.

KASPER SØRENSEN

Fortæller Kasper Sørensen lærte deltagerne enkle greb til at fortælle historier. Metoden gik ud på, at deltagerne i små grupper skulle beslutte, hvem der skulle være med i deres fortælling, hvor fortællingen skulle foregå, hvilken udfordring fortællingens karakterer skulle møde, og hvordan udfordringen ville blive løst. Efter hver beslutning digtede gruppen en bid af deres historie.

Afslutningsvis indtalte Kasper Sørensen deltagerne fortællinger, som indgik som en vigtig lydside i de afsluttende udstillinger. Nota stod for lydproduktionen. [De kan høres her](#) Kasper Sørensen lavede derudover fire korte film, hvor han fortalte om lokale sagn fra Roskilde og Lolland. Disse brugte vi i promoveringen af forløbene og på skoleworkshops i udstillingen. Filmene kan rekvireres hos projektgruppen, se kontaktoplysninger på bagsiden af denne manual.

JAN KJÆR

Forfatter og tegner Jan Kjær guidede deltagerne trinvist gennem en proces, hvor de fik tegnet deres eget væsen. Han havde en række illustrationer med, som deltagerne ikke måtte kopiere én til én – men som de måtte få inspiration fra. På den måde fik Jan Kjær vist, at vi ofte bygger videre på dét, der allerede findes.

De forskellige væsner blev samlet til et kortspil. Reglerne bygger på klassiske bil-kortspil, hvor der kæmpes i forhold til værdier inden for bestemte parametre. Deltagerne gav deres væsen et navn, beskrev dets egenskaber og tildelte væsenet værdier inden for de fire parametre: styrke, udholdenhed, kamp og magi.

Både tegninger og spil blev udstillet. Alle deltagende skoleklasser har efter forløbet fået et kortspil til klassen. Kortspillet indgår nu i LollandBibliotekernes faste udlån, og på Roskilde Bibliotekerne kan man spille kortspillet på biblioteket.

MARIA LAU KROGH

Billedkunstner Maria Lau Krogh skabte skulpturelle vilde væsner med deltagerne. Først skulle deltagerne lave væsnets hoved, herefter hænder og fødder, så krop – og til slut skulle væsnet færdiggøres med fine detaljer og monteres.

Deltagerne skulle skabe deres eget væsen med inspiration fra hhv. de gamle fortællinger og en omfattende materialebank, der blandt andet bestod af ler og andre naturmaterialer.

Maria iscenesatte børnenes skulpturer, tegninger og historier, og det hele resulterede i to fantastiske sanseudstillinger i Roskilde og på Lolland.

KUNSTNERNES TILGANG

Gennem de kunstneriske workshops fik børnene redskaber til at være med- og nyskabende. Kunstnerne tog udgangspunkt i lokale sagnvæsner og mystiske steder. Projektgruppen havde delt lokale sagn med kunstnerne, som de kunne lade sig inspirere af.

Mødet med rigtige, professionelle kunstnere og deres arbejdsmetoder var effektivt. Alle kunstnerne fortalte om, hvordan de arbejder og strukturerer de kreative processer, så børnene ved at følge deres anvisninger lykkedes med deres værk, ligesom de fik oplevelser med at turde kaste sig ud i uvante metoder og selv finde på nye væsner og steder.

Kongen af Lolland -
Rastaputz

Griffelhest

TEMAET

De medvirkende kunstnere tog udgangspunkt i lokale sagn og steder. På Lolland så kunstnerne bredt på sagn fra hele området, mens de i Roskilde fokuserede på sagn i Roskilde by.

Vores erfaringer med temaet sagn og myter:

- Børnene blev engageret i aktiviteterne, og syntes det var et spændende tema.
- Temaet favner de fleste børn, da det rummer både det vilde, smukke, uhyggelige og mystiske. Deltagerne kunne derfor skabe det sagnvæsen, der appellerede mest til dem.
- Det lokale aspekt bidrog til, at børnene fik en følelse af, at det var virkeligt, og emnet blev dermed mere vedkommende.
- Ifølge respons fra lærerne kunne temaet fint indtænkes i deres undervisningsplaner.
- Let at koble litteratur til aktiviteterne, da der findes et stort udvalg af litteratur inden for fantasy, gys og historie.

TILGANGEN

Projektet havde en bred tilgang til læselyst. Man kan også fortælle historier med hænderne, og historier er ikke kun for dem, der kan læse og skrive.

- Der var en legende tilgang til det litterære og de kreative metoder.
- At have en udstilling og et kreativt produkt er en god måde at åbne et emne på.
- På workshopsene var deltagerne fordybede, og der var en høj grad af engagement og fortælleglæde.

SKATTEJAGT

Som optakt til workshopsene inviterede Roskilde Bibliotekerne til en skattejagt, hvor deltagerne skulle gå på opdagelse i Roskilde by efter lokale sagn og myter, bl.a. Basilisken. Skattejagten var et godt formidlingsgreb. Det biddrog til:

- Deltagerne var klædt på til workshoppen med kunstnerne.
- Det gav projektet et lokalt tilhørsforhold, og deltagerne blev nysgerrige på emnet.
- Den legende tilgang til lokale steder bidrog til, at temaet blev virkeligt.

Skattejagten bestod af:

- En kreativ aktivitet: lav armbånd.
- Boganbefalinger relateret til emnet.
- Tegnekonkurrence med præmie.

Flere informationer om skattejagten samt relaterede bilag kan rekvireres hos Siljahl@roskilde.dk.

WORKSHOPS

Der blev afviklet både skoleworkshops og åbne workshops for private.

- Skoleworkshopsene bidrog til at nå børn, der ikke normalt opsøger bibliotekets tilbud.
- Gennem skoleworkshops blev børnene præsenteret for projektet og fik mulighed for at tilmelde sig andre kreative workshops med sin familie.

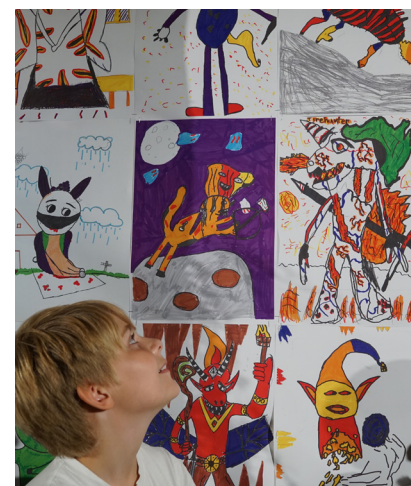

UDSTILLINGEN

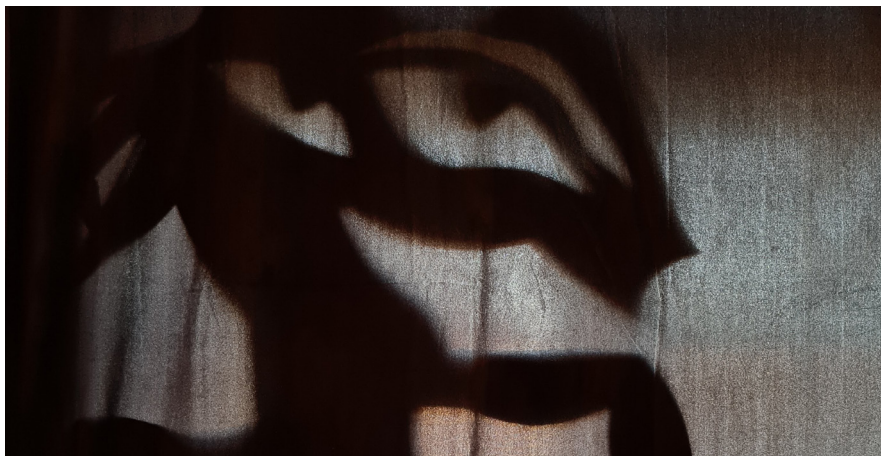
Vi afsluttede projektet med to store udstillinger i Roskilde og på Lolland. Det var billedkunstner Maria Lau Krogh, der iscenesatte deltagernes værker og skabte to fantastiske sanseudstillinger. Maria Lau Krogh havde kombineret deltagernes produkter med sine egne figurer og scenografiske genstande, der virkede meget inspirerende på deltagerne.

Gode erfaringer fra udstillingerne:

- Ved at afvikle skoleworkshops i udstillingen havde eleverne mulighed for at genbesøge emnet og se deres element i en større sammenhæng.
- Ved at kombinere udstillingen med skolebesøg og åbne udstillingsdage fik vi skabt en god synergi mellem skole, hjem og bibliotek. Flere af børnene kom igen med deres familier og blev ambassadører for udstillingen.
- At invitere besøgende til at interagere med udstillingen. Det gjorde de bl.a. ved at tegne deres eget væsen til udstillingsvæggen og ved at deltage i fortælle/tegnekonkurrencen. Det var et godt greb, at udstillingsdeltagerne ikke bare kom og så, hvad andre har lavet, men at de selv fik mulighed for at være med.
- At kombinere omvisning i udstilling med booktalks skabte en god synergi mellem skole, hjem, kulturhus og bibliotek og resulterede i udlån af bøger.

TIL INSPIRATION - DE TO UDSILLINGSFORLØB

ROSKILDE

I Roskilde blev de besøgende klasser delt i to grupper. Den første gruppe så Kasper Sørensens video, hvor han fortæller de lokale sagn, mens den anden gruppe skulle gå på opdagelse i udstillingen med deres egne magiske sten og lommelygter. De magiske sten var almindelige strandsten, som var malet med guld maling. Stenen fungerede både som en ekstra tryghed for de børn, der syntes, det var lidt skummelt, men havde også den praktiske funktion, at børnene ikke pillede ved de udstillede væsner. Derudover var det en god intro til udstillingen. De fik til opgave at finde deres yndlingsvæsen og selv finde på dets navn, hvor det bor, hvad spiser det osv. Afslutningsvist skulle de tegne et vildt væsen, som blev ophængt i udstillingen. Kreativt hus for børn ligger i gåafstand til Roskilde bibliotek, hvor man bagefter gik over og fik en booktalk.

De åbne workshops i udstillingen for privatpersoner var primært henvendt til børn og deres voksne. Her fik deltagerne en magisk beskyttende sten og en lommelygte og kunne gå på opdagelse i udstillingen. Bagefter tegnede de et vildt væsen og spillede kortspillet Vilde Væsner og Sære Steder. Nogle fortalte også historier baseret på kortene. Derudover kunne de besøgende deltage i en drop-in workshop, hvor de f.eks. kunne lave skyggespilsdukker.

LOLLAND

På Lolland startede eleverne i et tilstødende lokale, hvor de hørte en af Kasper Sørensens historier. Herefter skulle de to og to gå på opdagelse i udstillingen efter deres yndlingssted. De præsenterede hver især deres steder for hinanden, for at vi sammen kunne opleve udstillingen.

Derefter lavede vi øvelsen Fortællekreds, hvor eleverne blev delt i mindre hold og skrev 1 ord på en post-it. Ordet kunne enten være et udsagnsord, et navneord eller et tillægsord – hvilken ordklasse de skulle skrive, fik de besked på inden. Derefter samledes grupperne, så alle ordklasser var repræsenteret, og så skulle de lave en historie på baggrund af deres ord.

Efter fortællekredsen fik de et udstillingsfrikvarter, hvor de kunne bestemme, om de ville tegne et væsen til væggen, se nærmere på udstillingen, spille kortspillet eller se på de bøger, der var opstillet. Vi sluttede dagen med en booktalk.

ELEMENTER VI SELV VIL ARBEJDE VIDERE MED

- At sætte fokus på fortællingen frem for mediet.
- At koble noget lokalt på et litterært emne.
- Den legende / kreative indgang til det litterære – at gå kreativt til værks kan åbne litteratur for børn og unge, som ellers kan synes, bøger og litteratur er kedeligt.
- At der produceres noget, der kan udstilles, så man kan invitere familier og venner med og på den måde nå nye brugere.
- Skattejagten: at formidle viden om det kommende tema gennem en oplevelse/leg.
- At åbne et læselyst-projekt med kreative aktiviteter i Kreativt hus for børn og efterfølgende invitere til booktalk om emnet på biblioteket.
- Spilledag; hvor kortspillet Vilde Væsner og Sære Steder kan spilles kombineret med booktalk.

LÆS MERE OM PROJEKTET HER

INSPmedia! har lavet en video om projektet, som kan ses her:

<https://vimeo.com/721449428/93ac336ceb>

Derudover har der været bragt artikler om projektet i Danmarks Biblioteker:

Danmarks Biblioteker 2022 nr.1. Børns læselyst styrkes med afsæt i Roskildes sagn og myter. Side 22-23: <https://db.dk/magasiner/?tema=aargang-2022-nr-1>

Danmarks Biblioteker 2022 nr. 5. Aktiv formidling: Vilde Væsner. Side 35-37: <https://db.dk/magasiner/?tema=aargang-2022-nr-5>

Vejle Centralbibliotek har lavet en digital version af vores udstilling i deres interaktive biblioteksskib: <https://bink.cafe/> som også kan tjene til inspiration.

GOD FORNØJELSE MED JERES VILDE VÆSNER OG SÆRE STEDER

Vi håber, at I er blevet inspirerede til at afprøve elementer fra vores projekt.

Hvis I har spørgsmål eller gerne vil vide mere, er I meget velkomne til at kontakte os:

LollandBibliotekerne – Cecilie Gregersen Nielsen cecni@lolland.dk

Roskilde Bibliotekerne – Silja Løvik Siljahl siljah@roskilde.dk

Nota - Signe Jessen sjn@nota.dk